

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr.

Wilno, dnia 16 maja 1933 r.

861.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

1. Vaižgantas-Tumas o sprawie wileńskiej.-	I.	1.
2. "Lietuvos Aidas" o "Dniu Wilna".-	"	"
3. "Echo" o znaczeniu konferencji rozbrojeniowej dla Litwy.-	"	"

K r o n i k a .

4. "Dzień Wilna".-	"	2.
5. Nowy poseł kotewski.-	"	"
6. Odczyt dr. Natkiewicza na temat polsko-litewskiej linii administracyjnej.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

7. Działalność związku "Młodej Litwy".-	III.	"
8. Sprawa redukcji kobiet-urzędniczek.-	"	"
9. Dziesięć nowych gmachów dla szkół powszechnych.-	"	"
10. Budowa "pałacu sportu".-	"	"
11. Sprawa cywilnej metrykacji.-	"	"

x x
x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

V a i ž g a n t a s - T u m a s o s p r a w i e w i l e ŋ s k i e j.
"Musų Vilnius" Nr.13 z 10.V.1933 zamieszcza artykuł zmarłego ostatnio działacza litewskiego Vaižgantas-Tumasa, b.członka Zw.Wyzw. Wilna na temat sprawy wileńskiej. Artykuł ten został napisany przed trzema laty. Streszczenie:

Słyszysz się niekiedy ubolewanie, dlaczego Gedymin, Witold i inni litewscy genjusze polityczni nie utworzyli narodowego Państwa Litewskiego. Nic się na to nie poradzi. Jedno z dwojga - albo to nie byli genjusze, albo też nie było z czego tworzyć takiego państwa. Naród litewski był wtedy już zdolny do twórczości politycznej. Dał on szereg wodzów, którzy umieli organizować wielkie obszary i nadawać im ustawy. Faktem jest, że tylko Litwa stworzyła kodeks prawny "Statut Litewski", natomiast Polska nie stworzyła żadnego statutu i korzystała jedynie z prywatnego zbioru ustaw /Volumina Legum/. Księstwo Litewskie było z ducha litewskie, acz z ciała białorusko-ruskie. Stolicą i ośrodkiem Państwa Litewsko-Białorusko-Ruskiego było Wilno.

Okrzyk niepodległości Litwy mógł wydać jedynie wileński wilk z Góry Gedymina. Obecni okupanci Wilna nie zdławiają stolicy litewskiej i nie przeniosą Litwy do Warszawy. Próżne będą wysiłki polskie. Litwini nie powinni upadać na duchu. Wilno naturalnym zbiegiem rzeczy było i będzie litewskie.-

"L i e t u v o s A i d a s" o "D n i u W i l n a". "Lietuvos Aid." Nr.107 z 13.V.1933 r. Art.p.t."Dzień Wilna". Streszczenie:

"Dzień Wilna" i związane z nim manifestacje rozwijają ideję wyzwolenia zagrabionej stolicy, wzmacniają postanowienie narodu i prowadzą go do poważnych prac. Manifestacje te wykazują również zagranicy, że wyzwolenie Wilna nie jest projektem narzuconym, czy sztucznie podtrzymywanym. Jest to poważna decyzja poparta mocną wolą.

Świadczy zresztą o tem rozwój Zw.Wyzw.Wilna, który ma dziś ok.400 oddziałów w całej Litwie, obejmując przedstawicieli wszelkich warstw. Corocznie powstaje po kilkadziesiąt oddziałów. Poza Związkiem Wyzw. Wilna pracują nad tą ideą Związek Strzelców i inne organizacje narodowo-społeczne.

Wyzwolenie Wilna to długa i trudna praca. Możliwe jest ono jedynie przy pomocy walki. Niekoniecznie ma to być walka orężna. Drogi, które doprowadzą do wyzwolenia Wilna są to:praca, jedność i posłuszeństwo względem kierownictwa narodu.

"E c h o" o z n a c z e n i u k o n f e r e n c j i r o z b r o j e n i o w e j d l a L i t w y ."Echo" Nr.129 z 13.V.1933 r. Art.p.t."Uspakajająca decyzja". Streszczenie:

Wszystkie sympatje Litwy, rzecz prosta, są po stronie rozbrojenia. Jak wiadomo, obecnie decydujące znaczenie dla konferencji rozbrojenia ma stanowisko zajęte przez Niemcy. Konferencja uznała, że wszystkie uzbrojone organizacje w Niemczech należy zaliczyć do siły zbrojnej. Ze względu zaś na to, że liczebność tych organizacji znacznie przewyższa ustanowioną przez traktat wersalski normę, przeto konferencja zażądała rozbrojenia szturmowców, Stalhelmu i policji pomocniczej.

Dla Litwy żądanie konferencji rozbrojenia oddziałów szturmowych ma szczególne znaczenie. Dla Litwy nie mogło stanowić żadnej przyjemności demonstrowanie przez szturmowców w pobliżu granicy niemieckiej agresywnych zamiarów w stosunku do Kłajpedy. Nie mogło też stanowić przyjemności ciągle dowiadywanie się o napaściach i szykanach stosowanych w Tylży przez szturmowców w stosunku do działaczy litewskich i wogóle Litwinów. Wreszcie nie mogła Litwa nie oburzać intensywną antylitewską propagandą prowadzoną przez Radio królewieckie.

Wszystko to skłania opinię litewską do powitania postanowień konferencji genewskiej z uznaniem. Litwa nauczona jest zresztą doświadczeniem "buntowniczego gen.Żeligowskiego". Z tego punktu widzenia nie podporządkowane dowództwu siły zbrojne stanowią dla sąsiadów czynnik bardzo niepożądany.

K r o n i k a .

"D z i e ń W i l n a". "Siegodnia" Nr. 134 /V.1933/: 14 maja w Kownie obchodzono uroczyscie "Dzień Wilna" w związku z XIII-tą rocznicą zajęcia Wilna przez wojska polskie. Miasto było udekorowane flagami narodowymi, a w kościołach odbyły się specjalne nabożeństwa. Wygłoszono szereg przemówień okolicznościowych. M.in. przemawiali prof. Birżyszka, prezes szaulisów Żmudzinowicz, adwokat Skipitis i inni. Radjo-stacja kowieńska nadała szereg okolicznościowych referatów.

N o w y p o s e ł ł o t e w s k i . "Echo" Nr. 129. /V.1933/: Nowy poseł łotewski Niuksza oczekiwany jest w Kownie w lipcu r.b. Obecny poseł łotewski i minister pełnomocny Lepinsz uda się w czerwcu na urlop, z którego już prawdopodobnie do Kowna nie wróci.

O d c z y t d r . N a t k i e w i c z a n a t e m a t p o l s k o - l i t e w s k i e j l i n j i a d m i n i s t r a c y j n e j . "Liet.Aidas" Nr. 107. /V.1933/: 9 maja wygłosił doktor praw Władysław Natkiewicz w uniwersytecie kowieńskim odczyt na temat polsko-litewskiej linii administracyjnej i prawa międzynarodowego. Prelegent scharakteryzował cały przebieg wypadków, który doprowadził do utworzenia obecnej linii administracyjnej. Na odczycie był obecny m.in. minister Zaunius. Odczyt został zorganizowany przez t-stwo naukowe prawa międzynarodowego.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

D z i a ł a l n o ś ć z w i ą z k u "M ł o d e j L i t w y". "Liet.Aidas" Nr. 107. /V.1933/: Związek "Młodej Litwy", obejmujący litewską młodzież narodową postawił sobie za cel pielęgnowanie litewskiej kultury narodowej, świadomości i etyki. Związek liczy 744 oddziały, zorganizowane w 42 rejony. Związek liczy przeszło 33 tys. członków. Związek organizuje odczyty, kursy, zawody sportowe, biblioteczki, publiczne czytelnie, chóry, koncerty i t.d. Na czele związku stoi B. Grebowski.

S p r a w a r e d u k c j i k o b i e t - u r z ę d n i c z e k . Prasa kowieńska /z 13.V.1933/: W związku z uchwałą Gabinetu Ministrów o usunięciu ze stanowisk urzędniczek, których mężowie zajmują się pracą zarobkową, odbyło się posiedzenie Rady kobiet Litwinek. Przemawiające na posiedzeniu urzędniczki wypowiedziały się przeciw uchwale Gabinetu Ministrów, oświadczając, że prawa mężczyzn i kobiet są równe wobec konstytucji i że, o ile zachodzi potrzeba redukcji w urzędach, to należy przy rugowaniu kobiet i mężczyzn zachować stosunek proporcjonalny. Przeprowadzenie przyjętej przez rząd uchwały zniszczy harmonję w rodzinach urzędników. Postanowiono przesłać rządowi protest i zwołać walny wiec urzędniczek.-

D z i e s i ę ć n o w y c h g m a c h ó w d l a s z k ó w p o w - s z e c h n y c h . "Echo" Nr. 129 /V.1933/: M-stwo Oświaty postanowiło zbudować w różnych miastach na prowincji 10 nowych gmachów dla szkół powszechnych. Największe gmachy budowane będą w Prenach, Popielanach i Olicie. Każdy gmach kosztować będzie 200-300 tys. litów. W tych dniach ma się odbyć przetarg na budowę tych gmachów.-

B u d o w a "p a ł a c u s p o r t u". "Echo" Nr. 129. /V.1933/: M-stwo Oświaty zamierza w r.b. zamierza rozpocząć budowę "pałacu sportu" na Górze Witolda.-

S p r a w a c y w i l n e j m e t r y k a c j i . "Rytas" Nr. 108. /V.1933/: W związku z zainteresowaniem sprawą cywilnej metrykacji niektórych instytucyj, Trybunał Najwyższy rozpatrywać będzie wkrótce kwestję, czy na Litwie ważny będzie ślub cywilny, ewentualnie metrykacja zawarte na Łotwie. Jakiś czas nie chciano nawet uznać tego rodzaju aktów cywilnych zawartych w Kłajpedzie.-

